

РОЗБУДОВА МЕРЕЖІ ТЕХНОПАРКОВИХ СТРУКТУР ТА ЦЕНТРІВ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ, ЯК КЛЮЧОВОГО ЕЛЕМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЕРЖАВИ

С. М. Темненко¹, старший науковий співробітник

Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів
та кормових добавок,
вул. Донецька, 11, м. Львів, 79019, Україна

У статті розглянуті теоретичні та практичні аспекти функціонування основних моделей інноваційної інфраструктури та їх застосування у різних державах. Подається стисла характеристика американської, японської та змішаної моделей побудови технопарків. Розглянуто основні показники інноваційної діяльності в Україні. Проаналізовано проблеми формування ефективної інфраструктури інноваційної системи у нашій державі. Наголошується на здатності ефективної мережі технопаркових структур та центрів трансферу технологій реально сприяти інтеграції освіти, науки, виробництва і бізнесу у розробку і реалізацію інноваційних проектів в державі.

Ключові слова: ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА, ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ, ТЕХНОПАРК, НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ.

Розвиток інноваційної діяльності підприємств є одним з найважливіших факторів підвищення рівня конкурентоспроможності економіки та національної безпеки держави. Як свідчить світовий досвід, передові позиції за рівнем технологічного та соціально-економічного розвитку займають саме ті держави, в яких створено ефективну інноваційну інфраструктуру.

На сьогоднішній день проблемам інноваційного розвитку присвячено численні публікації. Серед вітчизняних вчених вагомий внесок в опрацювання проблем інноваційного розвитку держави зробили О. А. Амоша, В. М. Геєць, О. П. Зінченко, В. П. Ільчук, В. П. Семиноженко, Д. М. Стеченко, М. Г. Чумаченко, М. В. Шингур та ін. Загалом, усі вони наголошують на необхідності переходу до інноваційної моделі розвитку економіки, відзначають недостатню ефективність інноваційної політики в Україні, зосереджують увагу на механізмах забезпечення інноваційного зростання держави.

Формування інституційного забезпечення процесів становлення інноваційної інфраструктури в Україні є однією з найактуальніших проблем вітчизняної економіки. Метою статті є огляд основних світових моделей функціонування інноваційної інфраструктури та аналіз проблем її розвитку в Україні.

В організаційних схемах розвитку інфраструктури інноваційного потенціалу існують помітні відмінності, залежно від країни, де ця інфраструктура створена. В першу чергу, це пояснюється відмінностями у прийнятих національних системах нововведення.

На сьогоднішній день сформувалися три основних типи моделей побудови технопарків:

- американська (США, Великобританія);
- японська (Японія);
- змішана (Франція, Німеччина).

¹Науковий керівник — П. М. Музика, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І. В. Поповича ЛНУВМ та БТ імені С. З. Гжицького

Основна особливість американської моделі, яка відрізняє її від двох інших — створення трьох типів технопарків: наукові парки, дослідницькі парки, інкубатори (інноваційні центри).

Японська модель передбачає побудову абсолютно нових міст — так званих „технополісів”, в яких зосереджуються наукові дослідження у передових та піонерських галузях та наукомістке промислове виробництво.

Особливостями змішаної моделі є наявність будівлі, призначеної для розміщення десятків малих фірм та наявність кількох засновників [5].

За визначенням Міжнародної асоціації технологічних і наукових парків (IASP), науковий або дослідницький парк представляє собою структуру, керування якою здійснюється згідно з формальною угодою про співробітництво з університетами та дослідницькими центрами з метою сприяння створенню та розвитку наукомістких підприємств, шляхом передачі наукових та технічних знань та управлінських навичок фірмам-клієнтам [1].

Технопарк — організація, якою керують професіонали, основною метою яких є збільшення багатства його співтовариства, просуваючи культуру інновацій та конкурентоспроможність його взаємопов'язаних видів комерційної діяльності, заснованої на знаннях. Щоб реалізувати такі цілі, технопарк стимулює та керує потоком знань та технологій серед університетів, науково-дослідних центрів, компаній та на ринку. Це полегшує створення та ріст інноваційних компаній через інкубацію та процеси додаткового доходу та забезпечує створення інших цінних послуг, включно із створенням високоякісних місць та засобів обслуговування [3].

Спільним напрямком розвитку інноваційної діяльності різних країн є те, що уряди цих країн при формуванні правових умов управління інтелектуальною власністю, створеною у державних науково-дослідних організаціях, намагаються розвивати відповідну інфраструктуру, яка б стимулювала процес передачі технологій та комерціалізації досліджень та розробок.

На сьогоднішній день функціонування інноваційної структури в Україні є недосконалою. Вона не охоплює усіх ланок інноваційного процесу. Немає системного підходу до забезпечення відповідними послугами у сфері інноваційної діяльності. Не підтримується належним чином діяльність винахідників, раціоналізаторів, науковців, що мають завершені науково-технічні розробки, не створюються центри трансферу технологій. Не в повному обсязі реалізуються освітній та науковий потенціал, насамперед вищих навчальних закладів, у сфері інформаційно-комунікаційних високих технологій, інформаційні ресурси системи науково-технічної та економічної інформації, зокрема бази даних з питань технологій, науково-технічних досягнень.

Варто зазначити, що сьогодні в Україні сформовані лише деякі елементи інноваційної структури, практично не діють венчурні фонди і центри трансферу технологій. Не можна не погодитись із твердженням наведеним у вітчизняній Концепції Державної цільової економічної програми створення в Україні інноваційної інфраструктури, що збереження існуючого підходу до розвитку інноваційної інфраструктури призведе до поглиблення проблем у сфері інноваційної діяльності та подальшої деформації структури національної економіки.

Загалом криза в економіці держави у 2000–2007 рр. зумовила значне зниження показників інноваційної діяльності в Україні. Так, у цей період кількість підприємств, що впроваджували інновації, зменшилась з 1491 до 1186, тобто на 20,5%. Після стабілізації економічної ситуації, кількість інноваційно-активних підприємств у 2010 році вже зросла до 1462, тобто збільшилась на 23% у порівнянні із показником 2007 року, але фактично ми вийшли на показники 2000 року. При цьому кількість інноваційно-активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств 2010 році становила 13,8%. У той же час, обсяг

реалізованої інноваційної продукції у 2010 році склав 33697,6 млн. грн., що менше від аналогічного показника 2007 року на 6491 млн. грн. або на 16% [4].

Частка експорту в загальному обсязі інноваційної продукції свідчить про значний науково–технологічний та інтелектуальний потенціал української економіки. Однак, без впровадження дієвого інституційного забезпечення розвитку інноваційної діяльності успіхи у цьому напрямі будуть лишатись незначними. Це підтверджує показник питомої ваги експорту реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції, що становить в Україні 2–3% [2].

Іще однією причиною низького рівня інноваційності економіки України є домінування великих підприємств «старопромислових» галузей, які забезпечують економічне зростання періоду 2000–2007 рр., в поєднанні з фактичною відсутністю інноваційно-активних малих та середніх підприємств. Загальновизнано, що центральне місце в інноваційній системі займає підприємство, яке формує попит на інноваційну продукцію, перетворює знання в інноваційний капітал та визначальну роль у цьому процесі малих і середніх підприємств [2].

Загалом розбудова в Україні мережі технопаркових структур та центрів трансферу технологій, як ключових елементів інноваційної інфраструктури держави без сумніву сприятиме росту вітчизняної економіки. Мережа цих структур здатна реально сприяти інтеграції освіти, науки, виробництва і бізнесу, а також управлінського консультування щодо розробки і реалізації інноваційних проектів. За таких умов буде формуватися і ефективно використовуватися інтелектуальний потенціал, як визначальна складова інноваційної діяльності.

В И С Н О В К И

1. Більшість розвинутих країн, використовуючи трансфер технологій, прагнуть посилити свої позиції, і структуру своєї присутності на міжнародному ринку, тим самим здійснюючи неадміністративний вплив на структуру виробництва товарів та послуг національного приватного сектора економіки. Для України запозичення світового досвіду у сфері розвитку трансферу технологій може послужити поштовхом до реструктуризації економіки та збільшення експортних надходжень до державного бюджету.

2. Таким чином перспектива подальшого розширення інноваційної інфраструктури в державі об'єктивно зумовлена як рівнем науково-технологічного та інтелектуального потенціалу, так і кількістю об'єктів інтелектуальної власності та інших перспективних розробок, які могли б бути комерціалізовані.

Перспективи подальших досліджень. Планується розробити послідовну низку заходів щодо формування дієвої інноваційної інфраструктури у галузі ветеринарної фармації.

DEVELOPMENT OF TECHNOPARK STRUCTURES AND TRANSFER TECHNOLOGIES CENTERS NETWORK AS A KEY ELEMENT OF INNOVATIVE INFRASTRUCTURE OF THE STATE

S. M. Temnenko

State Scientific Research Control Institute of Veterinary Medicinal Products and Feed Additives,
11, Donetska str., Lviv, 79019, Ukraine

S U M M A R Y

In the article considered theoretical and practical aspects the basic models of innovative infrastructure functioning and their emerging in various States. Briefly described the American, Japanese and mixed models of Technoparks construction. The main innovative indicators in

Ukraine are considered in the article. Analysed main problems of effective infrastructure forming in our State. It was marked on ability of Technopark structures and transfer technologies centers effective network to assist education, science, production and business integration in development and realization of innovative projects.

Keywords: INNOVATIVE INFRASTRUCTURE, TRANSFER OF TECHNOLOGIES, TECHNOLOGICAL PARK, SCIENTIFIC POTENTIAL.

РАЗВИТИЕ СЕТИ ТЕХНОПАРКОВИХ СТРУКТУР И ЦЕНТРОВ ТРАНСФЕРА ТЕХНОЛОГИЙ, КАК КЛЮЧЕВОГО ЭЛЕМЕНТА ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ ГОСУДАРСТВА

С. Н. Темненко

Государственный научно-исследовательский контрольный институт ветеринарных препаратов и кормовых добавок
ул. Донецкая, 11, г. Львов, 79019, Украина

А Н Н О Т А Ц И Я

В статье рассмотрены теоретические и практические аспекты функционирования основных моделей инновационной инфраструктуры и их применение в разных государствах. Подается краткая характеристика американской, японской и смешанной моделей построения технопарков. Рассмотрены основные показатели инновационной деятельности в Украине. Проанализированы проблемы формирования эффективной инфраструктуры инновационной системы. Отдельно акцентируется на способности сети технопарковых структур и центров трансфера технологий реально способствовать интеграции образования, науки, производства и бизнеса в разработку и реализацию инновационных проектов в государстве.

Ключевые слова: ИННОВАЦИОННАЯ ИНФРАСТРУКТУРА, ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГИЙ, ТЕХНОПАРК, НАУЧНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: В 3-х т. / Т. 2. Інноваційно-технологічний розвиток України / За ред. акад. НАНУ В. М. Гейця, акад. НАНУ В. П. Семиноженко, чл.-кор. НАНУ Б. Є. Кваснюка // К.: Фенікс, 2007. — 584 с.

2. *Стеченко Д. М., Тимошенко Н. Ю.* Становлення інноваційної інфраструктури України у контексті глобалізації // Економічний вісник НУТУ „КП”. — 2009.

3. *Гринько Т. В.* Формування інноваційної інфраструктури України як основа активізації інноваційної діяльності підприємств // Донецький національний університет. Збірник наукових праць «Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект». Ч. 2. — Серія «Залучення іноземних інвестицій та функціонування ринку капіталів». — 2008. — С. 438–442.

4. Статистичний щорічник України за 2010 рік. Державний комітет статистики України / За ред. Осауленко О. Г. — 2011. — 560 с.

5. *Матвейкин В. Г.* Инновационный потенциал: современное состояние и перспективы развития / В. Г. Матвейкин, С. И. Дворецкий, Л. В. Минько и др. // М.: Издательство Машиностроение – 1. — 2007. — 284 с.

Рецензент — В. О. Величко, д. вет. н., ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок.